Poveștile Copilăriei

WILHELM HAUFF

MUC CEL MIC

NR. 3

MUC CEL MIC

WILHELM HAUFF

EX LIBRIS PCM Pro ARTE

MUC CEL MIC

În Niceea, iubitul meu oraş de baştină, trăia odată un om, pe nume Muc cel Mic. Eram copil pe vremea aceea, dar îmi aduc bine aminte de el. Poate, fiindcă din pricina lui am mâncat o dată de la tata o bătaie soră cu moartea.

Când l-am cunoscut, Muc cel Mic era un holtei bătrân, dar nu mai înalt de câțiva coți; pe deasupra, avea şi o înfățişare tare ciudată: un cap mare, mare de tot, mai mare decât vreun alt cap de om şi un trup mic şi plăpând. Muc trăia într-o casă uriaşă, singur-singurel, şi tot singur îşi făcea de mâncare; nu se arăta pe uliță decât o dată pe lună şi dacă pe la vremea prânzului nu s-ar fi zărit ridicându-se un fum gros din hornul casei sale, nimeni n-ar fi ştiut dacă Muc cel Mic mai trăieşte ori ba; seara se plimba pe acoperiş, şi de jos, din uliță, ți se părea că un cap de uriaş umblă de unul singur încolo şi încoace.

Tare răutăcioşi eram noi, băieții, pe vremea aceea: cât era ziulica de mare ne țineam numai de năzbâtii. Ziua, când Muc cel Mic pleca de-acasă, era o adevărată sărbătoare pentru noi; ne strângeam din vreme în fața casei lui şi îl aşteptam să iasă; uşa se deschidea şi în prag se ivea un cap mare cu un turban şi mai mare, urmat de un trupşor pirpiriu, îmbrăcat cu o fărâmă de feregea ponosită de sub care se zăreau nişte şalvari largi, încinşi cu un brâu lat; în brâu era înfipt un hanger lung, atât de lung, că anevoie îți puteai da seama dacă Muc atârnă de hanger sau hangerul de Muc.

De cum păşea pe uliță, porneam să chiuim de vuia văzduhul; ne zvârleam tichiile în aer şi țopăiam nebuneşte în jurul lui. Dar Muc ne întâmpina dând grav din cap şi cobora cu paşi domoli ulița, târându-şi tălpile — asta din pricina imineilor lui nemaivăzut de mari.

Noi, băieții, ne luam după el strigând întruna: „Muc cel Mic! Muc cel mic!” I-am făcut şi o strigătură hazlie, pe care i-o cântăm adesea; suna cam.aşa:

Muc, Muc, Muc, micuțule Muc,
Hai la joacă nu sta cuc!
Casa ta e mare, mare,
Capul tău pereche n-are:
Uriaş ca un ceaun!
Muc, piticul nostru bun,
Sari şi ia-te după noi!
Prinde unul, prinde doi,
Muc, Muc, Muc, piticul Muc!

Aşa ne desfătam adesea pe socoteala lui şi trebuie să mărturisesc, spre ruşinea mea, că eu eram capul răutăților; îl trăgeam mereu de mica lui feregea şi o dată l-am călcat din spate pe imineii lui uriaşi, iar bietul Muc s-a împiedicat şi a căzut.

Întâmplarea aceasta mi s-a părut nespus de hazlie, dar mi-a trecut curând pofta de râs când l-am văzut pe Muc cel mic îndreptându-se spre casa tatălui meu. A intrat la noi în casă şi a zăbovit un timp acolo. Eu am stat pitit după poartă până când Muc a ieşit, însoțit de tatăl meu, care îl ținea cuviincios de mână şi îşi luă rămas bun de la el cu multe plecăciuni.

Nu prea mă simțeam în apele mele, aşa că am rămas o bună bucată de vreme în ascunzătoarea mea. În cele din urmă, însă, foamea care m-a răzbit s-a dovedit mai tare decât frica de bătaie şi, pocăit, cu capul plecat, m-am înfățişat înaintea tatălui meu.

— Am aflat că l-ai supărat pe bunul Muc! zise el cu fața întunecată. O să-ți spun povestea lui şi n-o să mai râzi de el. Dar înainte şi după ce ți-o voi spune, ai să-ți primeşti papara obişnuită.

„Papara obişnuită" erau cele douăzeci şi cinci de lovituri, pe care tata, din păcate, le număra cu multă grijă. Scoase țeava lungă a pipei sale, deşurubă muştiucul de chihlimbar şi, mai mânios ca oricând, îmi trase o bătaie straşnică. După ce isprăvi cu toate cele douăzeci şi cinci de lovituri, îmi porunci ca altă dată să mă port cu luare-aminte şi începu să-mi spună povestea lui Muc cel Mic.

Tatăl lui Muc, pe care-l chema de fapt Mucrah, fusese un om de vază în Nicheea, numai că era tare sărac. Trăia aproape tot atât de singuratic cum trăieşte astăzi feciorul lui. Pe Muc nu-l prea avea la inimă — îi era ruşine de înfățişarea lui de pitic şi îl lăsa să crească la voia întâmplării, cu mintea neluminată de învățătură.

La şaisprezece ani, Muc era încă un copil vesel, dar tată-său, om zgârcit la zâmbet, avea pentru el numai vorbe de dojană: că pentru vârsta lui e încă prea copilăros, necopt la minte, ba chiar şi prost…

Într-o bună zi, bătrânul a căzut rău de tot şi de aici i s-a tras moartea. Muc cel Mic a rămas singur pe lume, neştiutor şi sărac. Neamurile câinoase, cărora tatăl lui le rămăsese dator până peste cap, îl goniră din casă pe sărmanul băiat, povățuindu-l să plece în lumea largă să-şi caute norocul. Muc cel Mic se găti bucuros de drum.

O singură rugăminte a avut şi el: să i se dăruiască straiele tatălui său. Ruga i-a fost împlinită pe dată. Straiele nu i se potriveau deloc, căci părintele lui fusese un om voinic şi înalt. Muc nu stătu însă mult pe gânduri: le reteză poalele şi le îmbrăcă. De strâmtat însă uitase să le strâmteze şi de aceea veşmintele sale, cu care mai umblă şi astăzi, par atât de ciudate: turbanul uriaş, brâul lat, şalvarii largi, mica feregea albastră, toate erau moştenire părintească. Ei şi Muc îşi înfipse în brâu hangerul lung cu înflorituri al tatălui său, îşi luă un băț şi purcese la drum.

Colindă voios ziulica întreagă, că doar plecase în căutarea norocului... De zărea în praf vreun ciob scânteind în soare, îl vâra iute în buzunar, în credința că ciobul se va schimba pe dată în cea mai frumoasă nestemată; de vedea strălucind în depărtare cupola vreunei moschei sau oglinda sclipitoare a unui lac, se grăbea plin de nădejdi într-acolo, căci îşi închipuia că a ajuns în țara minunilor. Dar, vai! De cum se apropia, nălucirile piereau ca un vis, iar oboseala şi foamea îi aminteau că se afla încă pe lumea asta, a muritorilor de rând.

Două zile şi două nopți rătăci el amărât şi flămând, dar de noroc tot nu dădu; hrană îi erau doar roadele câmpului, iar culcuş pământul tare. În zorii celei de a treia zi, de pe o înălțime zări o cetate mare. Semilunile sclipeau pe minaretele sale şi steagurile colorate fâlfâiau pe acoperişuri făcându-i parcă semn să se apropie.

Uimit, Muc se opri şi cuprinse cu privirea cetatea şi împrejurimile ei. „Aici e norocul lui Muc cel Mic! îşi zise el. Acum, ori niciodată!" Şi cu toate că era istovit, sări în sus de bucurie. Îşi adună apoi toate puterile şi se îndreptă într-acolo.'

Deşi cetatea părea foarte aproape, ajunse la zidul ei abia spre amiază, pentru că nu-l mai țineau picioarele şi din timp în timp simțea nevoia să poposească la umbra unui palmier, ca să-şi mai tragă sufletul. În sfîrşit ajunse în fața porții! Îşi netezi mica lui feregea, îşi înfăşură mai bine turbanul, întinse brâul în toată lățimea lui şi îşi aşeză mai oblic hangerul cel lung; apoi îşi scutură colbul de pe iminei, luă bățul şi păşi hotărât în cetate.

Bătu îndelung ulițele în sus şi-n jos, dar nu văzu nici o uşă care să i se deschidă şi nu auzi nici un glas care să îl întâmpine: „Intră, micule Muc, mănâncă şi bea după pofta inimii şi odihneşte-ți picioarele trudite de atâta drum!”

Tot colindând aşa, Muc ajunse în fața unei case mari, arătoase şi tocmai când se uita la ea cu mult jind, se deschise o fereastră şi se ivi o bătrână care strigă cu glas cântat:'

Hai fuguța! Hai, fuguța!
Plină, plină-i străchinuța!
Hai, vecinilor, la noi!
Masa-i pusă pentru voi.
Vecineilor, fuguța,
Plină, plină-i străchinuța!

Şi pe poarta casei dădu buzna o droaie de câini şi de pisici. Muc stătu o clipă pe gânduri dacă să se lase pradă ispitei, dar, luându-şi deodată inima în dinți, păşi în urma câtorva pisicuțe. Ele cunoşteau desigur mai bine ca el drumul spre bucătărie.

Pe scară, Muc se întâlni cu bătrâna pe care o văzuse la fereastră. Femeia se uită la el încruntată şi-l întrebă ce pofteşte.

— Ai chemat toată lumea la masă, răspunse Muc, şi, fiindcă sunt tare flămând, am venit şi eu.

Bătrâna râse şi-l întrebă:

— De unde vii, om ciudat? Toată lumea ştie că eu gătesc bucate numai pentru drăguțele mele de pisici, şi doar din când în când mai chem să le țină tovărăşie şi niscaiva oaspeți de prin vecini, precum vezi.

Atunci Muc cel Mic îi povesti batrânei cât de greu o dusese după moartea părintelui său şi o rugă să-i îngăduie în ziua aceea să mănânce şi el laolaltă cu pisicile.

Înduioşată de trista lui poveste, femeia îl pofti în casă şi-i dădu sa mănânce şi să bea pe săturate. După ce prichindelul mai prinse puteri, ea îl privi lung şi grăi:

— Muc, rămâi în slujba mea! N-o să te osteneşti prea mult, iar eu o să am grijă de tine.

Muc cel Mic se învoi bucuros, căci mâncarea pisicilor îi fusese pe plac. Slujba era uşoară, dar ciudată. Stăpâna Ahavți avea doi cotoi şi patru pisici. În fiecare dimineață, Muc cel Mic le pieptăna blana şi le dădea cu pomezi scumpe. Când stapâna pleca de acasă, Muc se îngrijea de pisici: la ceasul mesei le punea străchinuțe cu mâncare, şi noaptea le culca pe perne de mătase şi le învelea cu macaturi de catifea. Stăpâna Ahavți avea şi şi câțiva căței; pe aceştia însă nu-i alinta ca pe pisicile ei, pe care le iubea de parcă ar fi fost propriii ei copii.

Pe zi ce trecea, pisicile deveneau însă tot mai zvăpăiate se zbenguiau şi zburdau prin odăi ca nişte zănatice, răsturnau tot ce le ieşea în cale, spărgeau vase din cele mai frumoase; de cum simțeau însă pe scară paşii stăpânei Ahavti, se ghemuiau pe perinuțele lor şi mişcau din codiță, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. La vederea harababurii din casă, stăpâna Ahavti se făcea foc şi pară, şi toată vina o arunca pe Muc. Degeaba căuta el să se dezvinovățească. Mironosițelor de pisici ea le dădea mai multă crezare decât jurămintelor de nevinovăție ale unei slugi.

Muc cel mic era tare mâhnit, nu-şi aflase norocul nici de astă dată; se gândi să părăsească slujba aceasta. Încă din cea dintâi călătorie a lui văzuse cât de amar e traiul fără bani şi de aceea hotărî să-şi dobândească într-un fel oarecare simbria căci stăpâna Ahavti de făgăduit o făgăduia, dar de dat nu i-o dădea. Se găsea în casa stăpânei Ahavti o cămară totdeauna încuiată în care Muc nu intrase niciodată. O auzise de multe ori pe stăpână-sa cotrobăind pe acolo şi tare-ar fi vrut Muc să afle ce taine ascunde. Acuma, stând şi chibzuind cum să-şi facă rost de bani pentru drum, numai

ce-i veni în minte cămara cea ferecată. Nu cumva o fi tăinuită acolo vreo comoară? Dar uşa era bine zavorâtă şi nu era chip să ajungi la comoară.

Într-o dimineață, după ce stăpâna Ahavti plecă de acasă, un cățelus vitregit de ea - şi care îl îndrăgise pe Muc pentru bunătatea lui - îl apucă pe băiat cu dinții de şalvari şi începu să-l tragă, de parcă i-ar fi făcut semn să se ia după el. Muc, căruia îi plăcea să se joace cu - cățelul, îl urmă. Ajunse în odaia de culcare a stăpânei Ahavti, înaintea unei usițe pe care el n-o băgase în seamă până atunci. Uşa era întredeschisă. Cățelusul intră, Muc - după el, şi nu mică îi fu mirarea când se trezi în încăperea râvnită.

În zadar căută el bani în toate ungherele - nici urmă de aşa ceva. Straie vechi, vase care de care mai năstruşnice, erau împrăştiate peste tot. Mai cu osebire îi atrase privirea un vas de cleştar cu izvoade meşteşugite. Îl ridică, îl întoarse pe toate părțile, dar vai! Vasul avea un capac aşezat uşor deasupra şi, din nebăgare de seamă, Muc scăpă capacul care se făcu țăndări.

Băiatul înlemni de spaimă. Soarta îi era pecetluită. Trebuia să fugă cât mai grabnic, dacă nu voia ca bătrâna să-l

snopească în bătăi. Înainte de a pleca, Muc îşi aruncă privirea spre lucrurile stăpânei Ahavti - doar-doar o găsi ceva de trebuință! Ochii i se opriră asupra unor conduri mari, mari de tot. Nu erau prea frumoşi, dar papucii pe care îi avea el în picioare se făcuseră ferfeniță; afară de asta condurii îl atrăgeau şi pentru faptul că erau mari şi el nădăjduia că în felul acesta oamenii îl vor socoti şi pe el un bărbat în toată firea. Îsi zvârli cât colo vechii lui papuci şi încălță condurii cei mari. Într-un colț era rezemat un toiegel cu măciulia ca un cap de leu; stătea acolo fără nici o întrebuințare. Îl luă şi pe el şi o zbughi din cameră.

Alergă spre odăița lui, își îmbrăcă mica feregea, strânse mai tare turbanul moștenit de la tatăl său, şi după ce-şi înfipse hangerul în brâu, o luă la sănătoasa cât îl țineau picioarele. Din casă în uliță, din uliță afară din cetate, fugea, fugea mâncând pământul; abia de-şi mai trăgea, bietul de el, sufletul. De când era nu alergase atât de iute - îl împingea parcă o putere nevăzută şi îi era cu neputință să se oprească. Își dădu seama că nu e lucru curat cu condurii - zbura cu ei, nu altceva. Cerca în fel şi chip să se oprească, dar în zadar.

Îşi dădu seama că nu e lucru curat cu condurii. Zbura cu ei, nu alta. Încercă în fel şi chip să se oprească, dar în zadar. Deznădăjduit, începu să strige, de parcă ar fi strunit nişte cai:

— Ptrr… Ho… Ptrrr!

Ca prin farmec condurii se opriră, iar Muc se trânti istovit la pământ. Mult s-a mai bucurat Muc cel Mic de condurii lui. Aşadar, tot dobândise el ceva de pe urma slujbei sale — se alesese cu un lucru care să-l ajute în căutarea norocului.

Bucuros, dar sleit de puteri, Muc adormi degrabă; trupul lui micuț avea un cap, nu glumă, şi nu-i era deloc uşor să şi-l țină pe umeri. În vis i se arătă prietenul lui, cățeluşul stăpânei Ahavți, cel care-l ajutase să găsească condurii; se făcea că-i spune:

— Dragul meu Muc, nu ştii să dai condurilor o întrebuințare cu folos; află că de ai să te răsuceşti cu ei de trei ori pe călcâie, ai să zbori unde vrei; iar cu toiagul ai să

găseşti comori, căci de se află undeva ascuns aur, toiegelul te vesteşte ciocănind de trei ori în pământ; iar de se află argint, numai de două ori.

Aşa visă Muc cel Mic. Când se trezi, îşi aminti de visul lui năstruşnic şi se gândi să facă de îndată o încercare. Încălță condurii, ridică un picior şi începu să se răsucească pe celălalt călcâi.

Oricine a încercat vreodată să se învârtească de trei ori în şir pe un călcâi, încălțat cu nişte conduri uriaşi, nu s-ar mira că o asemenea ispravă Muc n-a izbutut s-o facă dintr-o dată; şi apoi mai trebuia pus la socoteala şi capul lui greu, care-l trăgea ba într-o parte, ba în alta.

Sărmanul pitic căzu de câteva ori cu nasul în pământ, dar nu se dadu bătut: se mai apucă o dată şi încă o dată de aceeaşi treabă până ce izbuti. Se învârti ca o sfârlează pe un călcâi şi îşi dori să ajungă undeva pe aproape, într-un oraş mare.

Nici n-apucă bine să-şi sfârşească gândul, că se înălță în văzduh, purtat de condurii năzdrăvani, care vâsleau prin nori atât de iute, încât, până să se dezmeticească, Muc se trezi într-o piață cu multe tarabe, în jurul cărora forfoteau cu treburi o mulțime de oameni.

Colindă încolo şi încoace printre ei, până socoti că e mai cuminte s-o ia pe ulițe mai neumblate, căci.prin piață, în înghesuială, îl călca pe conduri ba unul, ba altul mai-mai să-l dea grămadă! În învălmăşeală, hangerul său ascuțit împungea oamenii, aşa încât cu chiu cu vai prichindelul scăpă nebătut.

Muc cel Mic începu să chibzuiască în ce fel şi-ar putea agonisi câțiva bănuți. E drept că avea un toiegel care îi descoperea comorile ascunse, dar cum să dea el de un asemenea loc unde să fie îngropat aur sau argint? La nevoie, ar fi putut face şi altceva; să-şi arate oamenilor făptura lui hazlie şi aşa să câştige bani; era însă prea mândru ca s-o facă. Până la urmă îşi aduse aminte de iuțeala picioarelor sale. Cu condurii năzdrăvani ar putea să-şi agonisească cele de trebuință — îşi zise el — şi hotărî să intre undeva în slujbă ca ştafetă.

Socotind că împăratul din această cetate plăteşte o astfel de slujbă mai bine ca pe oarecare alta, află unde este palatul lui.

Un străjer care stătea de veghe la porțile palatului îl întrebă pentru ce a venit. Auzindu-l pe Muc că e în căutarea unei slujbe, îl trimise la păzitorul robilor.

Muc îi spuse şi acestuia, fără zăbavă, păsul lui: cum ar vrea şi el să intre în slujbă, ca ştafetă a împăratului.

Păzitorul robilor cătă lung la el şi-i spuse:

— Cum? Cu picioarele tale de o şchioapă vrei să slujeşti ca ştafetă a împăratului? Piei din fața mea! N-am chef să-mi pierd timpul cu toți zănaticii!

Muc cel mic stărui însă, spunând că e gata să se ia la întrecere cu cea mai bună ştafetă împărătească. Vorbele lui îi părură nespus de caraghioase păzitorului de robi, care-i porunci ca până în seară să fie pregătit pentru încercare.

După ce îl duse pe Muc la bucătărie şi porunci să i se dea să mănânce şi să bea pe săturate, păzitorul robilor se înfățişă împăratului şi-i povesti despre ciudatul omuleț şi despre cererea lui. Împăratul, om hâtru, se bucură că păzitorul îl oprise pe Muc la curte; va avea astfel prilejul să petreacă puțin pe socoteala piticului.

Porunci apoi să se rânduiască toate cele de trebuință pe pajiştea din spatele palatului, pentru ca întreaga curte să poată lua parte la întrecere. După ce îi mai aminti o dată să-l îngrijească bine pe pitic, împăratul dădu de veste prinților şi prințeselor de la curte despre alergarea care urma să aibă loc în seara aceea, aceştia la rândul lor trimiseră vorbă curtenilor. Vestea se răspândi îndată şi, când se înseră, toată curtea era adunată, cu mic, cu mare, pe pajiştea unde fusese înălțată o podină, pentru ca lumea să poată vedea cum aleargă piticul cel lăudăros.

Împăratul se sui pe podină înconjurat de fiii şi ficele sale, iar Muc cel mic păşi pe pajişte şi făcu o temenea în fața înălțimilor lor. Prichindelul fu întâmpinat cu chiote şi râsete. Năstruşnică făptură! Un trup nevolnic, un cap mare, şalvari largi, un hanger lung înfipt într-un brâu lat, picioare mici încălțate cu conduri uriaşi, cum să nu te pufnească râsul la vederea lui. Dar Muc cel mic nu se fâstâci de loc la auzul râsetelor. Mândru, rezemat în toiegelul său, îsi aştepta potrivnicul. După dorința lui Muc, păzitorul de robi alesese pentru întrecere pe cel mai bun alergător al împăratului. Acesta se înfățişă de asemenea pe pajişte şi amândoi, Muc şi alergătorul, stăteau şi aşteptau semnalul de pornire. Potrivit rânduielii, când prințesa Amarta ridică vălul, amândoi zvâcniră din loc, pornind de-a lungul pajiştei ca două săgeți slobozite din acelaşi arc.

La început, Muc fu întrecut cu mult de potrivnicul lui, apoi însă, cu condurii săi zburători, îl ajunse din urmă cât ai clipi din ochi, îl întrecu şi ajunse la țintă, în vreme ce celălalt se apropia, gâfâind. Privitorii fură cuprinşi de o mare mirare; se aşternu o tăcere adâncă. Abia când împăratul începu să bată din palme, mulțimea izbucni în chiote şi strigăte: „Trăiască Muc cel mic, învingătorul!”

Muc cel mic fu adus în fața împăratului. Aruncându-se la picioarele acestuia, el îl rugă:

— Înălțimea ta! Am făcut dinaintea luminatei tale fețe numai o încercare a meşteşugului meu. Binevoieşte a îngădui să mi se dea o slujbă de ştafetă la curtea înălțimii tale!

Împăratul grăi:

— Muc, tu vei fi ştafeta mea de frunte; vei sta aproape de împăratul tău, vei primi simbrie o sută de galbeni pe an şi vei mânca la masă cu cei mai de seamă slujitori ai mei.

Muc cel mic crezu că de astă dată îşi găsise norocul. Era plin de voie bună. Se bucura de mare trecere la împărat, căci îi îndeplinea treburile cele mai tainice şi mai grabnice şi pe toate le ducea la capăt cu multă grijă şi cu nespusă repeziciune.

Ceilalți slujitori ai împăratului nu-l vedeau însă cu ochi buni: nu le plăcea să împartă bunăvoința stăpânului cu un pitic care nu ştia altceva decât să alerge. Puneau la cale tot felul de uneltiri împotriva lui, dar toate dădeau greş, căci împăratul arăta o încredere nemărginită celei dintâi ştafete ale sale care-i ducea toate veştile de taină. La o asemenea înaltă cinstire ajunsese Muc.

El ştia despre toate aceste uneltiri, dar avea o inimă prea blândă că să se răzbune; chibzuia cum să se facă mai folositor duşmanilor săi, pentru că ei să-l îndrăgească. Îşi aduse aminte de toiegelul, de care, în marea sa fericire uitase. Dacă ar afla o comoară, îşi zicea Muc, curtenii ar ține mai mult la el. Auzise şoptindu-se de mai multe ori că pe vremuri, când năvăliseră duşmanii în țară, tatăl împăratului şi-ar fi îngropat multe din comorile sale; se mai spunea că bătrânul a purces din astă-lume fără a apuca să destăinuiască fiului său unde era tainița lor. De atunci, Muc nu mai pleca fără toiegel, nădăjduind că într-o zi avea să dea de locul unde se afla ascunsă comoara bătrânulul împărat. Într-o seară, plimbându-se prin grădina palatului, ajunse departe, într-un colț răzleț şi, deodată, simți că toiegelul îi saltă în mână şi prinde să ciocănească de trei ori în pământ. Pricepu numaidecât despre ce era vorba. Scoase hangerul, crestă cu el pomii dimprejur, ca să cunoască locul, şi se furişă înapoi spre palat, făcu rost de o cazma şi aşteptă să se înnopteze.

Comoara ii dădu însă mult de furcă lui Muc cel mic. Brațele lui erau firave, iar cazmaua — mare şi grea; după două ceasuri de trudă, abia de săpase o groapă de doi coți. În sfârşit, cazmaua se izbi de ceva tare şi se auzi un zăngănit. Muc începu să sape mai iute, mai îndârjit, până dădu de un capac mare, de fier. Atunci coborî în groapă să vadă ce se ascunde sub capac şi găsi o oală plină cu galbeni. Dar cu slabele-i puteri nu putu să ridice oala, aşa că îşi umplu mai întâi buzunarele cu galbeni, vârî şi în brâu, puse şi în mica lui feregea, făcând din ea o legătură plină cu aur, pe care abia putu s-o ia în spinare. Acoperi la urmă cu grijă ce mai rămase. Avea noroc de conduri, căci altfel nu s-ar fi putut urni din loc cu atâta aur. Ajunse într-o clipă la palat, se strecură în iatacul său şi piti galbenii sub pernele divanului.

Muc cel mic era încredințat că, stăpânind atâta bănet, toți duşmanii săi de la curte o să-i fie de acum înainte cei mai buni prieteni. Cât de neştiutor în ale vieții era bietul Muc, crezând că prietenii adevărați prin aur se dobândesc...

Vai! Mai bine şi-ar fi gătit condurii de drum, şi-ar fi luat în spinare bocceaua cu aur şi s-ar făcut nevăzut.

Aurul pe care-l dăruia în dreapta şi în stânga îi făcu pe ceilalți curteni să-l pizmuiască şi mai mult.

— Face bani falşi, zicea marele bucătar Ahuli.

— Îl înşeală pe împărat, scrâşnea păzitorul de robi Ahmet.

Dar duşmanul său cel mai aprig, vistiernicul Arhaz, care nu o dată dăduse iama cu mâna-i lungă prin vistieria împăratului, spuse pe şleau:

— E hoț!

Se sfătuiră cu toții şi, într-o bună zi, Korhuz, marele paharnic, se înfățişă foarte mâhnit la împărat. Amărăciunea i se citea pe față, aşa că împăratul îl întrebă de îndată ce are pe suflet.

— Vai! răspunse el. Sunt tare îndurerat, căci am pierdut bunăvoința stăpânului meu.

— Ce vorbe sunt astea, prietene Korhuz? se miră împăratul. De când să nu mai fi lăsat să strălucească soarele mărinimiei mele asupra ta?

Marele paharnic îi răspunse că împăratul îl copleşeşte cu aur pe căpetenia ştafetelor, iar preacredincioşilor săi sfetnici nu le mai arată milostivirea sa. Mult se minună împăratul la auzul ăstor vorbe şi porunci să i se dea îndată seama despre galbenii pe care-i împărțea Muc în dreapta şi în stânga. Uneltitorii îi strecurară lesne în minte bănuiala că Muc a furat aurul, într-un fel sau altul, din vistieria țării. Aşa ceva se brodea de minune pentru vistiernic, căci nu-i prea plăcea să dea socoteală de banii vistieriei.

Împăratul porunci ca Muc să fie urmărit în taină, spre a fi prins asupra faptului.

În noaptea ce urmă acestei nefericite zile, Muc luă cazmaua — galbenii scoşi erau pe sfârşite din pricina dărniciei sale — şi se furişă în grădina palatului, spre comoara tăinuită, pentru a lua o altă grămadă de aur.

Străjerii, în frunte cu marele bucătar Ahuli şi cu vistiernicul Arhaz, îl urmăriră de departe pas cu pas şi, în clipa când luă galbenii din oală şi îşi umplu feregeaua, se

năpustiră asupra lui, îl legară zdravăn şi-l aduseră de îndată în fața împăratului.

Împăratul, nemulțumit fiindcă-l treziseră din somn, întâmpină plin de mânie pe cea dintâi ştafetă a sa şi îi puse bietului Muc tot felul de întrebări.

La picioarele împăratului zăcea oala dezgropată, cazmaua şi feregeaua plină cu aur. Vistiernicul spuse că atât el, cât şi străjerii l-au văzut pe Muc cum se trudea să îngroape oala în pământ.

Împăratul îl întrebă pe Muc dacă e adevărată învinuirea ce i se aducea şi îi ceru să mărturisească de unde anume a luat aurul pe care voia să-l îngroape în grădină. Muc cel Mic, ştiindu-se nevinovat, spuse că ulcica cu aur o găsise în grădină şi,că nu voia nicidecum s-o îngroape, ci, dimpotrivă, s-o dezgroape.

La auzul acestor vorbe, toți cei de față izbucniră într-un râs cu hohote, dar împăratul se făcu foc în fața acestui răspuns pe care-l socotea o sfruntată neobrăzare a lui Muc cel Mic şi strigă:

— Nevrednicule, cum, după ce ai furat, mai vrei să-l şi minți prosteşte şi mârşav pe stăpânul tău? Vistiernice Arhaz, răspunde! Acest aur lipseşte din vistieria mea?

Vistiernicul arătă că lucrul e neîndoielnic. Ba chiar că el şi-a dat seama că lipseşte şi mai mult aur, nu de puțină vreme, din vistieria împărătească. Poate să jure că Muc este hoțul.

Împăratul porunci ca Muc cel Mic să fie ferecat în lanțuri şi zvârlit în turn, iar vistiernicului îi dădu aurul pentru a-l pune la loc în vistierie. Vesel de izbânda lui, Arhaz plecă acasă, unde îşi număra galbenii sclipitori; omul acesta mârşav nu spuse însă nimănui că pe fundul oalei găsise un răvaş în care era scris:

„Vrăjmaşul a năvălit în țară. De aceea ascund aici o parte din vistieria mea. Blestemul împărătesc să-l ajungă pe cel care va găsi aurul şi nu-l va da de îndată fiului meu!

Sadi împărat”.

În temnița sa, Muc cel Mic era frământat de gânduri negre; ştia bine că cel care fură pe împărat e osândit la moarte, totuşi nu voia să dea în vileag față de împărat taina toiegelului. Vezi bine, se temea ca împăratul să nu-i răpească toiegelul şi condurii.

Din păcate, condurii năzdrăvani nu-i puteau veni într-ajutor, căci, ferecat în lanțuri cum era, oricât s-ar fi zbătut, de răsucit pe călcâi nu se putea răsuci.

A doua zi, însă, când i se vesti osânda la moarte, chibzui că tot mai bine ar fi să trăiască fără toiegelul fermecat decât să-l păstreze şi să moară; trimise vorbă împăratului că-l roagă să-i îngăduie o întâlnire tainică şi îi dezvălui însuşirile toiegelului său. Mai întâi împăratul nu-l crezu, dar Muc făgădui că, de nu va fi omorât, îl va încerca în fața lui.

Împăratul îi dădu cuvântul său împărătesc că-l va lăsa în viață dacă se adeveresc spusele lui şi porunci să se îngroape în -pământ nişte galbeni, fără ştirea lui Muc. Îi ceru apoi să găsească galbenii cu toiegelul său. Cât ai clipi, toiegelul ciocăni de trei ori în pământ la locul cu pricina şi numaidecât aurul fu scos la iveală.

Împăratul înţelese că vistiernicul îl înşelase şi, după obiceiul ţării, îi trimise un ştreang de mătase, ca să-şi facă singur seama. Cât despre Muc cel Mic, îi spuse:

— E drept că ţi-am făgăduit viaţa, dar se pare că nu stăpâneşti numai taina acestui toiegel, şi, dacă n-ai să mărturiseşti de unde vine puterea ta de a alerga ca nimeni altul, vei rămâne întemniţat până la sfârşitul vieţii.

Muc se săturase de temniţă numai după o singură noapte petrecută în turn. De aceea îi mărturisi împăratului că tot meşteşugul său stătea în condurii năzdrăvani, fără a spune că, pentru a-i folosi, era nevoie să te învârteşti de trei ori pe călcâi.

Împăratul făcu şi el o încercare: încălţă condurii şi numaidecât o luă la goană prin grădină. Ar fi dat orice să se oprească, dar nu cunoştea taina condurilor, iar Muc cel Mic, bucuros că se poate răzbuna, îl lăsă să fugă, până îl văzu căzând la pământ fără simţire. Când îşi veni în fire, împăratul se mânie cumplit pe Muc cel Mic, care îl lăsase să alerge până aproape să-şi dea sufletul.

— Am făgăduit să te scot din temniţă şi să-ţi las viaţa, dar, dacă nu vrei să fii spânzurat, să piei din ţara mea în douăsprezece ceasuri.

Porunci apoi ca toiegelul să fie încuiat, împreună cu condurii, în vistieria sa. Mai sărac ca oricând, Muc cel Mic porni la drum, blestemându-şi prostia care-l făcuse să tragă nădejde că putea dobândi un loc de frunte la curtea împărătească.

Ţara din care fusese gonit nu era prea întinsă, aşa că, după opt ceasuri, se afla la hotarul ei, deşi mergea tare greu fără condurii lui dragi. Trecând hotarul, părăsi drumul mare pentru a se adânci într-o pădure deasă, unde voia să trăiască zilele ce-i mai rămăseseră departe de lume, căci nespus îl mai mâhniseră oamenii.

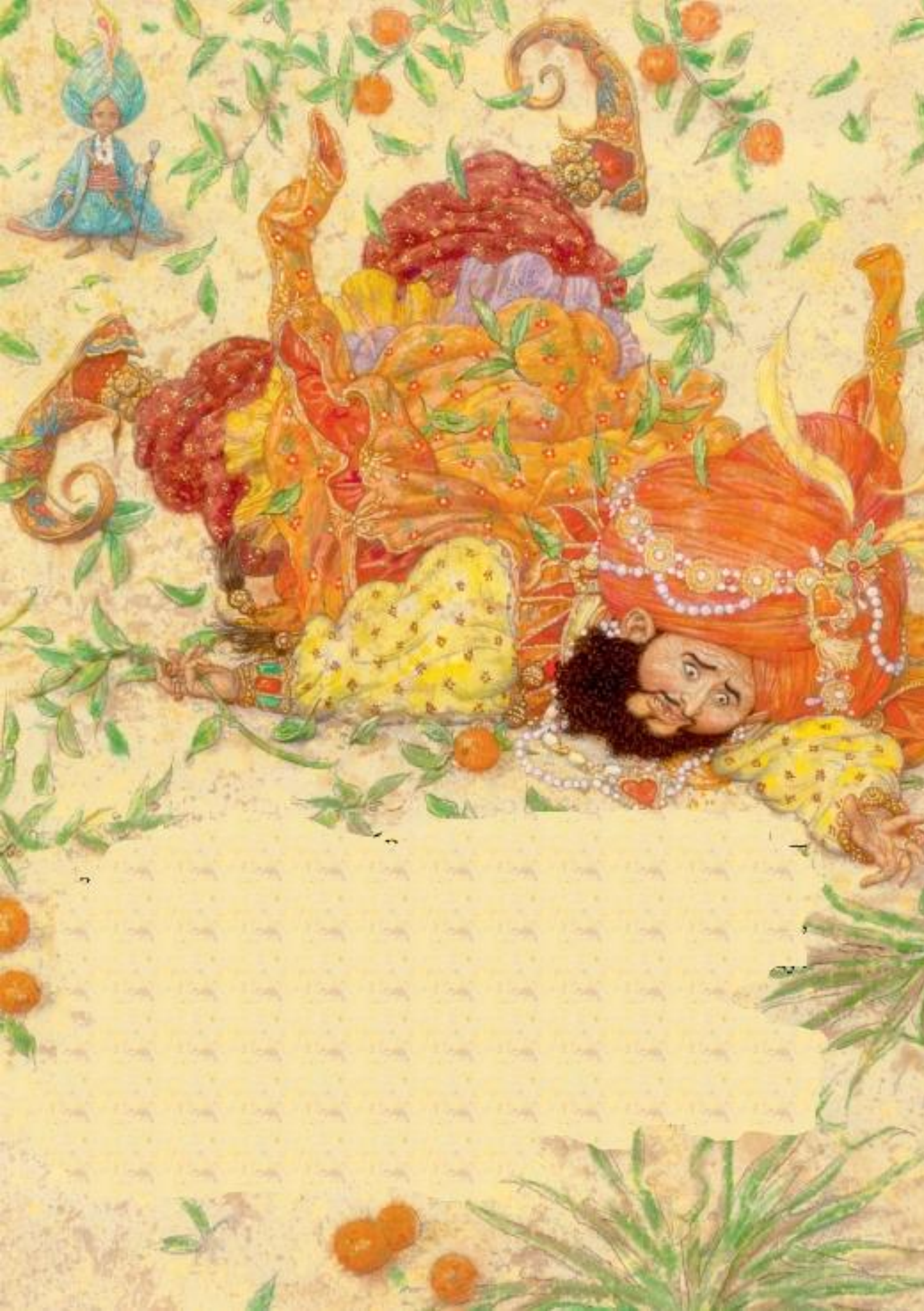

În inima pădurii găsi un loc pe placul său: un pârâu limpede, străjuit de smochini mari, umbroşi, şi o pajişte cu iarbă moale care îl îmbia să rămână acolo. Se trânti jos, hotărât să stea aşa nemâncat să-şi aştepte sfârşitul. Copleşit de aceste gânduri negre, Muc adormi.

Când se trezi, foamea îi dădea ghes; se gândi atunci că e prea chinuitor să mori de foame şi că mai cuminte ar fi să caute primprejur ceva de-ale gurii. În pomul sub care îl furase somnul zări nişte smochine atât de frumoase, că-i lăsă gura apă. Se urcă în pom, culese câteva şi le mâncă cu poftă.

Apoi coborî spre pârâu ca să-şi potolească setea. Dar tare se mai sperie când în oglinda apei îşi zări capul împodobit cu două urechi uriaşe şi cu un nas gros şi lung. Uluit, îşi apucă urechile cu minţile şi într-adevăr urechile erau lungi, mai lungi de o jumătate de cot.

— Urechi de măgar! Aşa-mi trebuie, strigă el, înciudat, că i-am dat norocului cu copita, ca un măgar!

Se plimbă în colo şi încoace pe sub pomi şi, când i se făcu iarăşi foame, culese din nou câteva smochine — altceva nu se găsea de mâncare pe acolo. După ce se sătură de smochine, lui Muc îi veni în minte că ar putea să-şi ascundă urechile sub turbanul său mare, ca să nu arate atât de caraghios. Dar când se pipăi la cap, îşi dădu seama că urechile cele lungi pieriseră.

Se îndreptă în grabă spre pârâu pentru a se încredinţa că-i adevărat; îşi văzu chipul său obişnuit, dintotdeauna; nasul cel lung şi hâd pierise şi el. Micul Muc pricepu lesne cum s-au petrecut lucrurile: nasul şi urechile i se lungiseră din pricina smochinelor pe care le luase din pomul cel dintâi, iar smochinele din cel de-al doilea pom îl lecuiseră, şi mai înţelese că soarta milostivă îi dăruise din nou o putere prin care să-şi dobândească fericirea.

Culese deci din amândoi pomii atâtea smochine cât putea duce şi se întoarse în ţara pe care o părăsise nu demult. În cel dintâi târg care-i ieşi în cale îşi schimbă straiele ca să nu-l recunoască cineva şi o porni spre cetatea împărătească, unde şi ajunse curând.

Era tocmai vremea când poamele abia încep să dea în pârg. Muc cel Mic ştia că marele bucătar cumpără bucuros astfel de bunătăți pentru ospățurile împărăteşti şi de aceea se opri la porțile palatului.

Nu trecu mult şi marele bucătar ieşi în curte. Cercetă mărfurile neguțătorilor adunați la porțile palatului şi ochii îi căzură şi asupra coşulețului lui Muc.

— O! Ce trufandale! spuse el. Cu siguranță că vor fi pe placul înălțimii sale Cât ceri pentru tot coşulețul?

Muc cel Mic ceru un preț potrivit şi făcură târgul. Marele bucătar dădu coşul unui rob şi plecă mai departe. Până una-alta, Muc se făcu nevăzut, căci se temea că peste puțină vreme vânzătorul, a cărui marfă era pricina năpastei ce avea să dea peste căpățânile celor de la curte, va fi căutat şi osândit.

La masă, împăratul se arătă foarte vesel, nemaicontenind cu laudele pentru mâncărurile gustoase gătite de marele său bucătar şi pentru grija cu care ştia să aleagă bunătățile cele mai anevoie de găsit.

Dar marele bucătar zâmbea fudul, ştiind prea bine ce mai avea de adus la masă. De aceea aruncă din vârful buzelor doar câteva cuvinte: „Ei, urma alege” sau: „Om trăi şi-om vedea!” stârnind curiozitatea prinţeselor. În sfârşit, porunci să fie aduse smochinele, frumoasele, ademenitoarele smochine, care fură întâmpinate de toți cei de față cu un „Aa-a-a!” de plăcere.

— Ce coapte sunt! Ce îmbietoare! se minună împăratul. Bucătare, eşti un om şi jumătate, ai dobândit cu prisosință bunăvoința mea!

Spunând aceste vorbe, împăratul — de felul său zgârcit cu astfel de bunătăți — împărți cu mâna lui smochine mesenilor.

Fiecare prinț şi prințesă primi câte două, fiecare doamnă de onoare, vizir şi agă — câte una; pe celelalte împăratul le puse dinaintea sa şi începu să le înfulece cu lăcomie.

— Vai, tată, ce ciudat arăți! strigă deodată prințesa Amarza.

Toți priviră cu mirare spre împărat: pe cap îi crescuseră nişte urechi uriaşe, iar nasul i se lungise, încovoindu-se până spre bărbie. Se uitară apoi unii la alții, înspăimântați, căci capetele tuturor erau gătite cu aceste ciudate podoabe.

E lesne de închipuit groaza de care a fost cuprinsă curtea. Fură chemați în grabă toți vracii din cetate, care se îmbulziră cu felurite hapuri şi alifii; dar urechile uriaşe şi nasurile lungi tot pocite rămâneau. Un vraci încercă să reteze urechile unuia din prinți; zadarnică treabă, căci ele crescură pe dată la loc.

În ascunzătoarea unde se pitise, Muc află despre toate cele întâmplate la palat şi se hotărî să se aştearnă din nou pe treabă. Din banii luaţi pe smochine îşi cumpărase un veşmânt ca de învăţat, îşi lipi o barbă făcută din păr de capră, şi astfel gătit, de puteai să juri că e un cărturar adevărat, se înfăţişă la palat cu un săculeţ de smochine în mână.

Vraciul cel străin ceru să i se îngăduie şi lui să dea o mână de ajutor celor căzuţi în nenorocire. Curtenii îl primiră fără prea multă încredere. Muc dădu unuia din prinţi să mănânce o smochină şi — minune! pipăindu-şi urechile şi nasul, prinţul văzu că acestea erau ca şi mai înainte, de mărime obişnuită. Acum toţi curtenii voiră să fie lecuiţi de vraciul străin.

Împăratul, fără să spună o vorbă, îl luă de mână pe Muc şi se îndreptă cu el spre iatacul său. Acolo deschise o uşă care dădea în vistierie şi îi făcu semn lui Muc să-l urmeze.

— Iată! Aici se află comorile mele, spuse împăratul. Alege ce-ţi doreşte inima, numai scapă-mă de pacostea ruşinoasă care a dat peste mine!

Vorbele acestea îi merseră la inimă lui Muc cel Mic şi-i răsunară în urechi ca versul cel mai dulce.

De cum intrase, îşi zărise condurii năzdrăvani şi toiegelul fermecat, dar umblă cu luare aminte prin încăpere, prefăcându-se uimit de comorile împărăteşti.

Cum ajunse însă la condurii săi, îi încălță iute, apucă toiegelul, îşi smulse barba calpă şi-i arătă împăratului uimit chipul cunoscut al lui Muc cel prigonit de el.

— Împărat făr' de cuvânt! grăi el. Ai răsplătit credința slugii tale prin nedreptate. Rămâi osândit să porți toată viața urechile acestea slute, care să-ți amintească în fiecare zi de Muc cel Mic!

Şi, vorbind astfel, se răsuci repede pe călcâi, îşi dori în gând să plece îndată de acolo şi nici n-apucă împăratul să strige după ajutor, că Muc era departe.

De atunci Muc îşi duce traiul pe meleagurile noastre, un trai îndestulat, dar singuratic, căci e supărat pe oameni. După încercările prin care a trecut, Muc a dobândit multă înțelepciune şi, cu toată înfățişarea lui neobişnuită, e un om vrednic de laudă şi nu de batjocură.

Aici se isprăvi istorisirea tatălui meu. Mi-a părut rău că m-am purtat grosolan cu bunul pitic şi tata mă iertă de a doua parte a pedepsei, care trebuia să urmeze.

Le-am spus şi prietenilor mei minunata poveste a vieții lui Muc şi l-am îndrăgit cu toții atât de mult, încât nici unul n-a mai râs de el. Dimpotrivă, de atunci înainte l-am socotit vrednic de cinstire, făcând totdeauna în fața lui temenele adânci, de parcă ar fi fost un cadiu sau un muftiu.
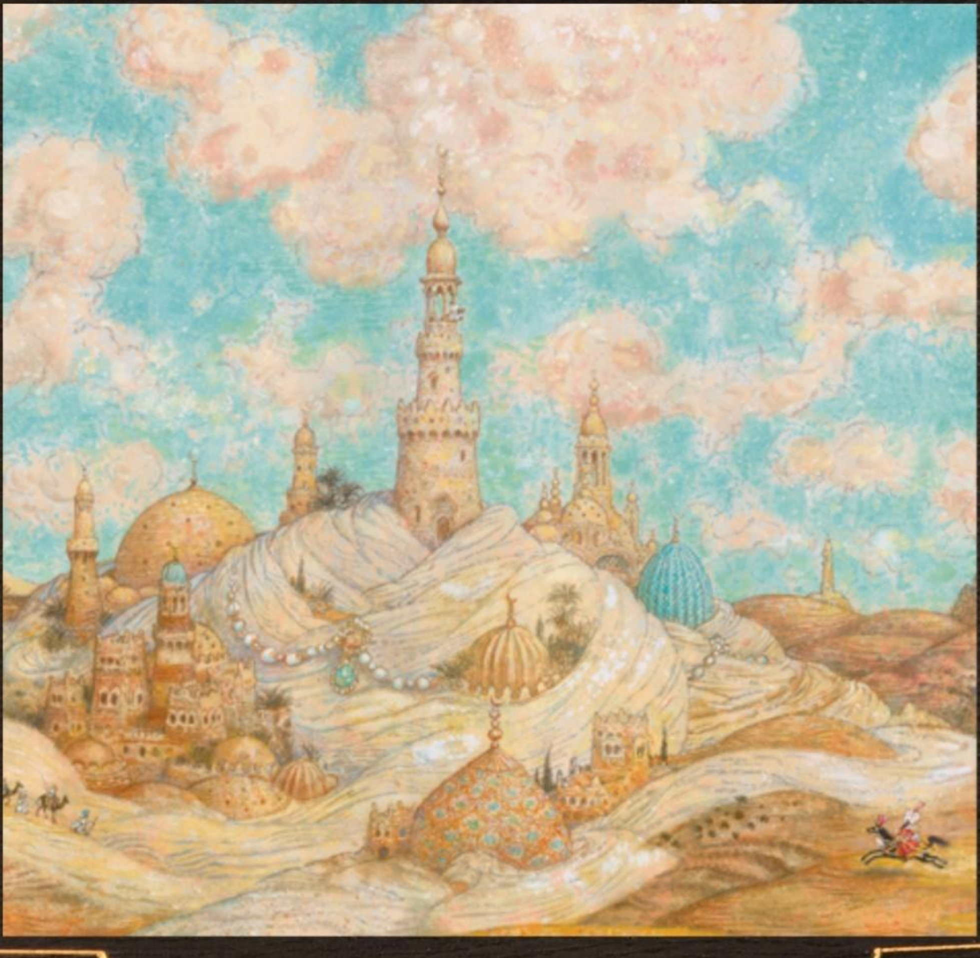
SFÂRŞIT